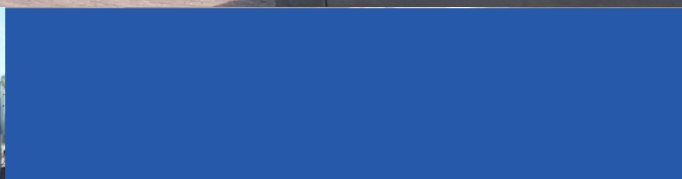

Gemeente **Heerde**

2024 Voorjaarsnota en Perspectiefnota 2025-2028

→ www.heerde.nl

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	4
Inleiding.....	5
Meerjarenperspectief.....	6
Visie en koers college.....	7
Technische maatregelen.....	9
1. Bestuur.....	11
2. Ruimte, ondernemen en wonen.....	13
3. Sociaal maatschappelijk.....	17
4. Bedrijfsvoering.....	22
Overzicht overhead.....	23
Algemene dekkingsmiddelen.....	25
Onvoorzien.....	26
Financiële kaders.....	27

Inleiding

Leeswijzer

De Voorjaarsnota 2024 / Perspectiefnota 2025-2028 is gelijk aan de opzet van vorig jaar. Er wordt gerapporteerd op programmaniveau; dit draagt bij aan een compacter en beter leesbaar boekwerk. Tevens sluit dit hogere verantwoordingsniveau ook beter aan op de raadsbevoegdheid.

In dit boekwerk zijn zowel de budgetbijstellingen voor het lopende jaar 2024 als voor de jaren 2025-2028 opgenomen. Bij de diverse onderdelen worden deze mutaties naast elkaar in tabelvorm weergegeven. Tevens zijn de realisatiecijfers uit 2023 en de budgetten van de primitieve begroting 2024 opgenomen.

Bij het **'Meerjarenperspectief'** zijn de bijstellingen van de budgetten in 5 categorieën onderverdeeld. Bij de toelichtingen op de budgetbijstellingen is het nummer van de desbetreffende categorie aan het eind van de regel tussen haakjes weergegeven.

Bij het onderdeel **'Onzekerheden'** is een uiteenzetting gegeven van de financiële vraagstukken waarover nog duidelijkheid moet komen van het Rijk. De Meicirculaire 2024 zal wellicht antwoord geven op een deel van deze vraagstukken. Deze meicirculaire komt echter te laat om hiervan nu nog een financiële vertaling te maken; bij de begroting komen we hierop terug.

In het hoofdstuk **'Visie en koers college'** is omschreven hoe het college omgaat met de bovengenoemde onzekerheden en wat voor koers hiervoor wordt ingezet.

Bij het onderdeel **'Technische maatregelen'** is een uiteenzetting gegeven van een pakket aan maatregelen waarmee de structurele lasten in de toekomst worden verlaagd.

Bij de 4 **programma's** en de onderdelen **'Overhead'**, **'Algemene dekkingsmiddelen'** en **'Onvoorzien'** wordt per onderdeel inzicht gegeven in de financiële mutaties en worden de belangrijkste afwijkingen toegelicht.

Afgesloten wordt met de **'Financiële kaders'** waarin de (beleids) uitgangspunten zijn verwoord. Het nieuwe investeringsplan voor de jaren 2025-2028 wordt opgenomen in de Programmabegroting 2025-2028.

Noot: De bedragen in dit document kunnen tot verwarring leiden. Een positief bedrag betekent een uitgaaf/lagere inkomst (nadeel); een negatief bedrag is een inkomst/lagere uitgaaf (voordeel).

Meerjarenperspectief

De basis voor dit meerjarenperspectief zijn de begrotingssaldi 2024-2027 zoals die zijn opgenomen in de Programmabegroting 2024-2027. Deze ramingen zijn vervolgens geactualiseerd op basis van het principe 'realistisch ramen'. Dit houdt in dat alle budgetten opnieuw zijn bekeken en zijn geactualiseerd conform de laatste inzichten.

Het resultaat van bovengenoemde aanpak is een groot aantal budgetbijstellingen die weer zijn onderverdeeld in de volgende vijf categorieën:

1. Onvermijdbare en niet beïnvloedbare meerkosten;
2. Meerkosten met 'eigen' dekking;
3. Realistische meerkosten;
4. Meerkosten met karakter 'nieuw beleid' of 'wensen' (overige claims);
5. Meerkosten die voortkomen uit het uitvoeringsprogramma van het college.

Tenslotte zijn hieraan de 'technische maatregelen' toegevoegd. Deze maatregelen zijn toegelicht in een separaat hoofdstuk in het boekwerk.

(bedragen met een '-' teken zijn voordelen; zonder teken zijn nadelen)

Omschrijving	VJN		Perspectiefnota		
	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo Begroting 2024-2028	-97	-910	838	1.675	
Mutaties Septembercirculaire 2023 + Voorjaarsnota Rijk	-689	367	-636	-1.101	
Beschikbaar	-786	-543	202	574	
Totaal categorie 1	95	119	238	295	
Totaal categorie 2	0	0	0	0	
Totaal categorie 3	-349	312	417	439	
Totaal categorie 4	480	279	517	514	
Totaal categorie 5	0	0	0	0	
Technische maatregelen		-288	-291	-291	
Totaal	-560	-121	1.083	1.531	p.m.

Visie en koers college

Visie en koers college

a) Ontwikkeling rijksbeleid

De gemeenten hebben nog steeds te maken met financiële onzekerheid en stevenen in rap tempo af op de jaren waarbij het nagenoeg onmogelijk is om een sluitende begroting te presenteren zonder verregaande maatschappelijke consequenties: het zgn. Ravijn doordat het rijk vanaf 2026 een korting op het gemeentefonds van €3 miljard per jaar heeft ingeboekt. Tijdens de laatste perspectiefnota's heeft ons college deze ontwikkeling en dit risico reeds aangekondigd en geschetst. Het huidige demissionaire kabinet heeft aangegeven niet naar oplossingen te zoeken om de gemeenten financieel tegemoet te komen door dit over te laten aan een nieuw kabinet.

Naast deze onverantwoorde uitname van het gemeentefonds met jaarlijks €3 miljard, richt de problematiek, waarmee de gemeenten en dus ook de gemeente Heerde mee te maken heeft, zich op 3 hoofdpunten.

Herverdeeleffect

In 2023 heeft er een herverdeling van het gemeentefonds plaatsgevonden op basis van nieuwe inzichten/maatstaven. De gemeente Heerde is hierin een nadeelgemeente met als gevolg dat er structureel €700.000,- is gekort op het gemeentefonds. Dit is gebaseerd op een 'ingroeipad' van €37,50 per inwoner. In de Perspectiefnota 2024 e.v. hebben wij u deze ontwikkeling toegelicht. Aangezien landelijk de discussie over dit herverdeeleffect was afgerond, hadden wij ter dekking van dit effect een taakstellende bezuiniging opgenomen, oplopend van €200.000,- (2024) tot €700.000,- (2026 e.v.). Goed om te weten dat vanaf het jaar 2028 het werkelijke nadeel zal worden doorberekend, dat opnieuw nadelig zal uitpakken voor de gemeente Heerde.

Opschalingskorting

Het Rijk past bij kleine gemeenten al een aantal jaren een oplopende korting toe om gemeenten te bewegen tot herindeling over te gaan. De verdere oploop van deze korting is in april jl afgeschaft; dit geeft voor de komende jaren een licht herstel.

Gewijzigde indexeringsystematiek

De 'trap op trap af systematiek', waarbij de hogere Rijksuitgaven onverminderd worden doorgezet naar de gemeenten, wordt vanaf 2026 niet meer gehanteerd. Hiervoor in de plaats koppelt het Rijk de ontwikkeling (indexering) van het gemeentefonds aan de ontwikkelingen van het bruto binnenlands product (BBP). Deze gewijzigde indexering werkt structureel nadelig door voor gemeenten. Ter compensatie van dit nadeel komt het Rijk gemeenten tijdelijk (2026-2029) tegemoet. Echter, deze compensatie kent wel een prijs namelijk een korting voor 2025. Voor de gemeente Heerde betekent dit voor 2025 een nadeel van €867.000,-.

b) Beeld meerjarenperspectief

Na verwerking van de positieve Septembercirculaire 2023 en Voorjaarsnota van het Rijk (opmaat naar de bekende Meicirculaire) blijft het saldo voor de komende jaren negatief. Vervolgens zijn hieraan de beleidswensen toegevoegd en zijn de cijfers op basis van 'realistisch ramen' bijgesteld. Na deze mutaties waren de saldi dermate negatief dat besloten is om een aantal financieel technische maatregelen door te voeren. Deze maatregelen zijn uitgebreid toegelicht in dit document. Daarnaast is er nogmaals met een zeer kritische blik en met de ervaring van de afgelopen jaren naar de budgetten gekeken (nacalculatie). Deze exercities hebben geresulteerd in een structurele besparing van bijna €800.000,-. Hiermee is de taakstellende bezuiniging in de Programmabegroting

2024 ter dekking van het herverdelingseffect, nagekomen en (meer dan) volledig gerealiseerd.

Onderstaand zijn de begrotingssaldi voor de komende jaren, na verwerking van bovengenoemde maatregelen, inzichtelijk gemaakt.

(bedragen met een '-' teken zijn voordelen; zonder teken zijn nadelen)

	2024	2025	2026	2027	2028
Totaal	-560	-121	1.083	1.531	p.m.

Toelichting op jaarschijf 2028

Zoals uit bovenstaande tabel blijkt hebben wij de jaarschijf 2028 als 'pm' geraamd. Wij hebben daartoe besloten omdat thans het jaar 2028 nog met zeer veel onzekerheden omgeven is, waardoor elke concrete raming op voorhand arbitrair is. Een grove indicatie voor dit jaar is een voorlopig tekort van €3,5 miljoen, echter, dit bedrag kan waarschijnlijk nog positief worden bijgesteld door een actuele doorrekening van de kapitaallasten en een verhoging van de rijksvergoeding als gevolg van loon- en prijsindex. Daarbij is onder 'Herverdeeleffect' aangegeven dat in 2028 het zgn. ingroeimodel afloopt (korting €37,50 per inwoner) en dat dan het werkelijke nadeleffect (korting €82,-) wordt toegepast. Onduidelijk is in hoeverre dit risico daadwerkelijk - bovenop alle andere rijks ingrepen in het gemeentefonds- wordt uitgevoerd.

c) Koers college

Gelet op bovenstaande cijfers heeft ons college er vertrouwen in om -met behulp van enkele technische maatregelen en beleidsarme besparingen- het begrotingsjaar 2025 sluitend te maken. Een sluitende programmabegroting 2025 is belangrijk, omdat daarmee goedkeuring van onze financieel toezichthouder (provincie) gewaarborgd is. Vanaf het jaar 2026 is de jaarlijkse begroting zonder ingrijpende ombuigingen evenwel niet meer sluitend te krijgen. De VNG heeft ook voor deze begrotingscyclus een advies geschreven hoe gemeenten hiermee om kunnen gaan. Dit advies luidt in hoofdlijnen:

1. Bereid ombuigingen voor in geval het Rijk niet met aanvullende financiële middelen komt en het perspectief niet verbeterd wordt; maar voer deze ombuigingen nog niet door!
2. Maak deze ombuigingen zo concreet mogelijk (inhoudelijk en financieel);
3. Focus hierbij vooral op taken in medebewind.

Wij stellen voor om het advies van de VNG over te nemen. Dit betekent dat wij met uw raad in het najaar van 2024 een traject willen starten om rond maart 2025 een concreet en toereikend ombuigingspakket -gebaseerd op het tekort van 2027- te kunnen presenteren. Deze voorstellen kunnen dan in de Perspectiefnota 2026-2029 worden verwerkt. Hierbij realiseren we ons dat mogelijk niet alle bezuinigingen meteen vanaf kalenderjaar 2026 kunnen worden gerealiseerd. Mocht het begrotingsjaar van 2026 hierdoor niet sluiten, dan stellen we voor om dit jaar incidenteel dicht te leggen met een toevoeging vanuit de algemene reserve. Door deze aanpak geven we onszelf ook nog enige gelegenheid de ontwikkelingen vanuit het rijk af te wachten.

Technische maatregelen

Technische maatregelen

De financiële positie van de gemeente Heerde geeft reden tot zorg voor de komende jaren. Een lagere algemene uitkering gecombineerd met een uitbreiding van taken en hoge indexeringen resulteert in forse tekorten vanaf het jaar 2026. Bij de komende begroting worden maatregelen uitgewerkt om deze tekorten geheel of gedeeltelijk op te lossen. Vooruitlopend hierop stellen wij voor om alvast bij deze perspectiefnota een pakket aan technische maatregelen door te voeren. Het idee hierachter is om incidentele middelen (reserves) deels in te zetten voor het verlagen van structurele kosten. Hiermee wordt de begroting in de toekomst ontlast en wordt alvast een begin gemaakt met het wegwerken van de tekorten zonder dat dit impact heeft op de samenleving of op de bedrijfsvoering van de gemeente Heerde. Deze maatregelen kunnen zonder nadelige gevolgen worden ingevoerd omdat er in de afgelopen jaren positieve jaarrekeningresultaten zijn behaald, en hierdoor de reservepositie sterk is verbeterd. Er blijft ruim voldoende geld over in de algemene reserve. Hieronder vindt u een uitwerking van de voorgestelde technische maatregelen.

Toevoeging aan de investeringsreserve De Noordgouw (structurele besparing €70.000,-)

Bij de resultaatbestemmingen over 2021 en 2022 is de lijn ingezet om een deel van het rekeningresultaat toe te voegen aan een investeringsreserve waaruit een deel van de afschrijvingskosten van de renovatie van deze school kunnen worden betaald. Voorgesteld wordt om deze lijn door te zetten en nogmaals €2.100.000,- vanuit de algemene reserve over te hevelen naar de investeringsreserve De Noordgouw. De renovatie wordt in 30 jaar afgeschreven; hierdoor wordt een jaarlijks exploitatievoordeel van €70.000,- behaald.

Stopzetten dotatie reserve De Rhijnsberg (structurele besparing €39.000,-)

Na afronding van de nieuwbouw van De Rhijnsberg is besloten om jaarlijks een bedrag vanuit de exploitatie aan een bestemmingsreserve toe te voegen zodat met dit geld, na 30 jaar en halverwege de verwachte gebruiksduur, het pand kan worden gerenoveerd/aangepast voor de volgende 30 jaar. Voorgesteld wordt om niet meer jaarlijks het bedrag van €39.000,- vanuit de exploitatie toe te voegen maar om deze reserve ineens te vullen door €1.000.000,- vanuit de algemene reserve over te hevelen naar de bestemmingsreserve De Rhijnsberg.

Stopzetten dotatie reserve De Heerd (structurele besparing €74.000,-)

Na afronding van de nieuwbouw van De Heerd is besloten om jaarlijks een bedrag vanuit de exploitatie aan een bestemmingsreserve toe te voegen zodat met dit geld, na 30 jaar en halverwege de verwachte gebruiksduur, het pand kan worden gerenoveerd/aangepast voor de volgende 30 jaar. Voorgesteld wordt om niet meer jaarlijks het bedrag van €74.000,- vanuit de exploitatie toe te voegen maar om deze reserve ineens te vullen door €2.000.000,- vanuit de algemene reserve over te hevelen naar de bestemmingsreserve De Heerd.

Kapitaallasten ICT-investeringen dekken uit investeringsreserve (structurele besparing €56.000,-)

De boekwaarde van de lopende ICT-investeringen is op 1 januari 2025 €337.000,-. De jaarlijkse afschrijvingskosten die hiermee zijn gemoeid bedragen €56.000,-. Voorgesteld wordt om het bedrag van de boekwaarde vanuit de algemene reserve over te hevelen naar een nieuwe investeringsreserve ICT. Vanuit deze reserve kunnen dan gedurende de restantlooptijd de kapitaallasten worden betaald en wordt de exploitatie ontlast.

Kapitaallasten bestaande investeringen inrichting/meubilair gemeentekantoor dekken uit investeringsreserve (structurele besparing €52.000,-)

De boekwaarde van de lopende investeringen inrichting/meubilair gemeentekantoor is op 1 januari 2025 €220.000,-. De jaarlijkse afschrijvingskosten die hiermee zijn gemoeid bedragen €52.000,-. Voorgesteld wordt om het bedrag van de boekwaarde vanuit de

algemene reserve over te hevelen naar een nieuwe investeringsreserve inrichting/meubilair gemeentekantoor. Vanuit deze reserve kunnen dan gedurende de restantlooptijd de kapitaallasten worden betaald en wordt de exploitatie ontlast.

Wanneer bovenstaande technische maatregelen worden overgenomen dan resulteert dit in een structurele besparing van €291.000,-. Wel betekent dit dat de algemene reserve daalt met €5.657.000,-, echter, dit is een verschuiving naar andere reserves. De totale reservepositie daalt jaarlijks gering met €70.000,- door de afschrijvingslasten van De Noordgouw. Daarnaast daalt de reservepositie de komende jaren met €557.000,- als gevolg van de uitname door de investeringsreserves voor ICT en het gemeentekantoor. De bestemmingsreserves voor De Rhijnsberg en De Heerd blijven na verwachting nog ruim 20 jaar intact.

1. Bestuur

Toelichting op programma Bestuur

Dit programma gaat over het besturen van de gemeente en de veiligheid van de inwoners. De raad en het college, bestuurlijke samenwerking, communicatie en rechtsbescherming van inwoners maar ook over openbare orde en veiligheid, de lokale regels in de Algemene Plaatselijke Verordening, de lokale uitvoering van de drank- en horecawet en handhaving, vallen onder dit programma. Ook komt in dit programma inclusief denken aan de orde, om het inclusieve gemeentebrede karakter hiervan te benadrukken.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024 incl wijz	Bij en aframing 2024 def	Bij en aframing 2025 def	Bij en aframing 2026	Bij en aframing 2027 def
Lasten						
Bestuur	5.896.377	1.210.088	4.517.600	5.000	5.000	5.000
Veiligheid	2.075.761	2.116.326	146.450	149.250	111.010	129.580
Dienstverlening	522.297	493.130	0	0	0	0
Bestuurlijke samenwerking	374.939	457.570	95.000	80.000	130.000	130.000
Totaal Lasten	8.869.374	4.277.114	4.759.050	234.250	246.010	264.580
Baten						
Bestuur	-5.093.266	-15.000	-4.550.000	0	0	0
Veiligheid	-89.305	-33.340	0	0	0	0
Dienstverlening	-217.945	-246.770	0	0	0	0
Totaal Baten	-5.400.516	-295.110	-4.550.000	0	0	0
Resultaat	3.468.858	3.982.004	209.050	234.250	246.010	264.580

Financiële toelichting programma Bestuur

Lasten

Voorgesteld wordt om het programma **Bestuur** voor 2024 met **€4.759.000,-** te verhogen. De jaren erna is de stijging **€234.000,-** oplopend tot **€265.000,-**. De belangrijkste budgetbijstellingen zijn hieronder toegelicht.

Noodopvang Oekraïne

Voor 2024 zijn de totale uitgaven voor de opvang van de Oekraïense ontheemden geraamd. Deze raming van €4.513.000,- is gebaseerd op ervaringscijfers van de afgelopen jaren en op een opvang van 215 ontheemden; een stijging van 50 opvangplekken doordat er in maart 2024 een nieuwe opvanglocatie is geopend (3).

Bestuurlijke samenwerking

De kosten voor bestuurlijke samenwerking zijn opnieuw gestegen; voor de jaren 2024 en 2025 met €80.000,- en voor de jaren daaropvolgend met €130.000,-. De oorzaak hiervan is dat de gemeente Heerde deelneemt in 2 regio's (Stedendriehoek en Zwolle) en dat de regionale taken, en daarmee ook de bijdragen, toenemen (4).

Brandweertaken

Het budget voor de VNOG is conform de Begroting 2025-2028 bijgesteld met €51.000,- voor 2025 en met €12.000,- respectievelijk €31.000,- voor de jaren 2026 en 2027 (1). Daarnaast is er structureel €15.000,- bijgeraamd ter bestrijding van natuurbranden (4).

Ondermijning

Voor 2024 wordt voorgesteld om een externe regisseur/adviseur Ondermijning aan te stellen. Hiervoor is een bedrag van €125.000,- opgenomen. Voor de jaren erna is

hiervoor een budget van €87.000,- geraamd. De bedoeling is om deze functie in de vaste formatie op te nemen (4).

Opvang huisdieren

De kosten voor de opvang van huisdieren worden met ingang van 2025 in rekening gebracht op basis van het aantal inwoners. Dit betekent voor de gemeente Heerde een structurele stijging van €7.500,- (3).

Baten

Voor 2024 wordt er **€4.550.000,-** bijgeraamd voor de rijksbijdrage voor de noodopvang van Oekraïense ontheemden. Dit bedrag is gebaseerd op het aantal beschikbare plekken en de vaste bijdrage per opvangplek (3).

2. Ruimte, ondernemen en wonen

Toelichting op programma (Openbare) ruimte, ondernemen en wonen

Dit programma gaat over duurzaamheid, het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en het bos, ruimtelijke ontwikkelingen, economie, recreatie en toerisme en bouwen en wonen. Onder dit programma valt ook het opstellen van de Omgevingsvisie, een instrument in het kader van de nog vast te stellen Omgevingswet. Met het toepassing van uitnodigingsplanologie hebben we ons al voorbereid op deze wet. Onze rol bij ruimtelijke vraagstukken is daarmee veranderd. De Omgevingsvisie maken we samen.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024 incl wijz	Bij en aframing 2024 def	Bij en aframing 2025 def	Bij en aframing 2026	Bij en aframing 2027 def
Lasten						
Duurzaamheid	491.669	546.608	775.010	-20.000	-20.000	-20.000
Riolering	1.446.130	1.285.204	0	0	0	0
Reiniging afval	1.618.984	1.708.955	0	0	0	0
Begraven	461.634	447.271	0	0	0	0
Economie	1.109.589	300.639	36.000	0	0	0
Toerisme en recreatie	393.594	442.846	0	4.000	4.000	4.000
Bouwen en Wonen	1.579.361	1.173.559	74.940	138.805	103.764	119.228
Ruimtelijke ontwikkeling	748.090	654.319	110.000	-5.810	-5.950	-6.090
Grondbedrijf	2.181.617	76.566	0	0	0	0
Gemeentelijke accommodaties	1.952.966	2.138.372	82.500	60.000	24.000	61.500
Beheer en onderhoud	5.521.345	5.108.677	314.735	3.300	3.300	3.300
Verkeer en vervoer	197.268	251.764	78.500	0	0	0
Totaal Lasten	17.702.247	14.134.780	1.471.685	180.295	109.114	161.938
Baten						
Duurzaamheid	-398.424	-348.993	-775.010	0	0	0
Riolering	-1.818.427	-1.618.057	0	0	0	0
Reiniging afval	-1.993.007	-2.096.421	0	0	0	0
Begraven	-613.308	-615.580	0	0	0	0
Economie	-838.576	-25.200	0	0	0	0
Toerisme en recreatie	-23.087	-21.587	0	0	0	0
Bouwen en Wonen	-991.750	-397.866	0	0	0	0
Ruimtelijke ontwikkeling	-296.978	-116.380	-110.000	0	0	0
Grondbedrijf	-1.449.065	-322.909	-140.000	0	-100.000	-100.000
Gemeentelijke accommodaties	-1.277.084	-866.956	-80.798	-136.680	-58.910	-43.640
Beheer en onderhoud	-676.940	-574.647	-94.056	-4.321	-4.321	-4.321
Verkeer en vervoer	-1.034	0	0	0	0	0
Totaal Baten	-10.377.679	-7.004.596	-1.199.864	-141.001	-163.231	-147.961
Resultaat	7.324.568	7.130.184	271.821	39.294	-54.117	13.977

Financiële toelichting op programma (Openbare)ruimte, ondernemen en wonen

Lasten

Voor het programma **Ruimte, ondernemen en wonen** wordt extra budget voor 2024 gevraagd van **€1.472.000,-**. Voor de jaren erna voorgesteld om respectievelijk **€180.000,-; €109.000,-** en **€162.000,-** bij te ramen. Een toelichting op deze bijstellingen wordt hieronder gegeven.

SPUK-gelden Duurzaamheid

Voor 2024 zijn voor het Nationaal Isolatieprogramma en voor de bestrijding van Energiearmoede in totaal €775.000,- aan SPUK-gelden ontvangen. Deze ontvangst wordt budgetneutraal, zowel aan de inkomsten- als aan de uitgavenkant, in de begroting verwerkt (2). Tevens is het budget voor Duurzaamheid met €20.000,- afgeraamd; er resteert nu nog een structureel budget van €100.000,- (3).

Centrummanager

In het college van 12 maart 2024 is besloten voor te stellen om de functie van Centrummanager met een jaar te verlengen. De kosten die hiermee zijn gemoeid bedragen €36.000,- (4).

Gebiedsontwikkeling Masterplan IJsselvallei

Het college heeft op 16 januari 2024 besloten om een samenwerkingsovereenkomst voor 5 jaar (2024-2028) aan te gaan voor de gebiedsontwikkeling Masterplan IJsselvallei. Voor deze periode is hiervoor de jaarlijkse bijdrage €4.000,- (4).

Regionale urgentieregeling

De aanstaande wet 'Regie op de Volkshuisvesting' verplicht gemeenten om een regionale urgentieregeling op te stellen. De kosten hiervoor bedragen €8.000,-. Het opstellen van de regeling vindt nog dit jaar plaats (4).

Campagne langer zelfstandig thuis / Gebiedsgericht werken

In het uitvoeringsprogramma van het college is in totaliteit €20.000,- gereserveerd voor de campagne 'Langer zelfstandig thuis' en 'Gebiedsgericht werken'. Deze werkzaamheden worden in 2024 voorbereid; in 2025 vindt de uitvoering plaats. Daarnaast is er voor 2025 geld vanuit het uitvoeringsprogramma beschikbaar voor de quick-scan Gezonde leefomgeving en voor een verkenning van nieuwbouwlocaties. De totale kosten hiervoor bedragen €50.000,- (5).

Omgevingswet

Dit jaar worden de werkprocessen en de inrichting van RX-Mission en RX-base in het kader van de Omgevingswet in H2O-verband afgerond. Verder wordt het plan van aanpak voor het Omgevingsplan voorbereid. Voor deze werkzaamheden wordt een budget van €110.000,- gevraagd; deze kosten kunnen worden gedekt uit de reserve Omgevingswet (2).

Omgevingsdienst

De kosten voor de Omgevingsdienst zijn, als gevolg van een verder toename/uitbesteding van taken, met €96.000,- (2024) oplopend naar €138.000,- (2027) gestegen. Daarnaast wordt er voor 2024 nog €49.000,- terugontvangen betreffende de eindafrekening van 2023 (1).

Sporthallen en sportparken

Voor de komende jaren zijn er diverse werkzaamheden en aanpassingen van de sporthallen/gymzalen en sportparken gepland. De jaarlijkse kosten hiervoor bedragen ongeveer €70.000,-. De werkzaamheden zijn divers en variëren van het oplossen van lekkages tot duurzaamheidsmaatregelen tot het voorbereiden op (groot) onderhoud (2,3 en 4).

Onderhoud wegen en parkeervoorzieningen

Als gevolg van de forse prijsstijgingen van asfalt is er voor dit jaar €150.000,- extra budget nodig voor wegenonderhoud (3). Voor de aanleg van parkeervoorzieningen bij het voormalig politiebureau en de Stationsstraat wordt €90.000,- gevraagd. Deze kosten kunnen worden gedekt uit de voorziening Parkeerfonds (2).

Pilot Bokashi

Voor de pilot Bokashi, een methode om tuin- en keukenafval te fermenteren tot een voedingsrijke stof zonder dat hierbij CO2 vrijkomt, wordt jaarlijks €28.000,- gevraagd (4).

Aanvraag subsidie Natuur- en Landschapsbeheer (SNL)

De subsidie voor Natuur en Landschapsbeheer moet voor de komende periode van 6 jaar opnieuw worden aangevraagd. De kosten hiervoor bedragen €12.000,- en zijn op dit moment niet in de begroting opgenomen (4).

Baten

De budgetbijstelling voor de baten bedraagt voor 2024 **€1.200.000,-**. Voor 2025 wordt **€141.000,-** meer inkomsten geraamd; voor de jaren 2026 en 2027 is de inkomstenstijging **€163.000,-** respectievelijk **€148.000,-**. De belangrijkste mutaties zijn toegelicht.

Reserve gebouwen

De noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden aan de gemeentelijke gebouwen worden voor een groot deel gedekt uit de reserve gebouwen. Voor 2024 is dit een bedrag van €99.000,-; voor 2025 €90.000,- en tenslotte voor 2026 €25.000,- (2).

SPUK-gelden Duurzaamheid

Voor 2024 zijn voor het Nationaal Isolatieprogramma en voor de bestrijding van Energiearmoede in totaal €775.000,- aan SPUK-gelden ontvangen. Deze ontvangst wordt budgetneutraal, zowel aan de inkomsten- als aan de uitgavenkant, in de begroting verwerkt (2).

Omgevingswet

Zoals bij de uitgaven al is toegelicht worden de afronding van de werkprocessen en de inrichting van RX-Mission en RX-base betaald uit de reserve Omgevingswet. Dit geldt ook voor het plan van aanpak voor het Omgevingsplan. In totaliteit wordt er in 2024 €110.000,- aan de reserve onttrokken (2).

Aanleg parkeervoorzieningen

Voor de aanleg van parkeervoorzieningen bij het voormalig politiebureau en de Stationsstraat wordt €90.000,- gevraagd. Deze kosten kunnen worden gedekt uit de voorziening Parkeerfonds (2).

Grondexploitatie

Op basis van de laatste Meerjaren Prognose Grondexploitatie kan voor het jaar 2024 €140.000,- en voor de jaren 2026 en 2027 €100.000,- aan extra opbrengsten worden bijgeraamd (3).

Ontvangen subsidies / SPUK

Exploitatie	Realisatie 2024	Bij en aframing 2024	Bij en aframing 2025	Bij en aframing 2026	Bij en aframing 2027	Bij en aframing 2028
Lasten						
Totaal Lasten	26.247	0	0	0	0	0
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	26.247	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	26.247	0	0	0	0	0

3. Sociaal maatschappelijk

Toelichting op programma Sociaal Maatschappelijk

Het programma Sociaal Maatschappelijk gaat over alles wat mensen in hun directe bestaan raakt en heeft primair betrekking op zorg, welzijn, arbeid, onderwijs, volksgezondheid en vrijetijdsbesteding zoals sport en kunst en cultuur. Het gaat om mensen en de wijze waarop zij in staat zijn om deel te nemen aan de samenleving en invulling geven aan hun eigen verantwoordelijkheid.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024 incl wijz	Bij en aframing 2024 def	Bij en aframing 2025 def	Bij en aframing 2026	Bij en aframing 2027 def
Lasten						
Onderwijs	1.120.576	1.785.811	-188.705	-37.864	-38.634	-39.394
Kunst cultuur en media	822.948	863.659	30.000	0	30.000	30.000
Sport	668.836	280.970	5.448	4.523	0	0
STIP	3.166.185	3.193.752	160.200	12.400	156.000	156.000
Jeugd	5.549.311	5.708.386	220.000	184.617	186.137	189.254
Participatie & werk	2.907.809	2.995.142	-114.790	-120.881	-121.058	-123.522
Inkomen	5.414.482	4.589.713	258.409	258.409	258.409	258.409
WMO	7.270.789	7.251.019	149.677	299.120	262.861	246.998
Totaal Lasten	26.920.936	26.668.452	520.239	600.324	733.715	717.745
Baten						
Onderwijs	-431.977	-1.121.010	257.100	0	0	0
Kunst cultuur en media	-21.137	-2.500	0	0	0	0
Sport	-460.480	-245.447	138.865	138.865	138.865	138.865
STIP	-68.385	-4.290	-89.200	-26.600	2.800	2.800
Jeugd	-103.502	-70.000	0	0	0	0
Participatie & werk	-21.896	-158.981	158.981	158.981	158.981	158.981
Inkomen	-3.100.139	-2.903.015	-481.432	-434.044	-385.852	-337.660
WMO	-1.121.667	-136.460	-46.000	-8.000	-8.000	-8.000
Totaal Baten	-5.329.183	-4.641.703	-61.686	-170.798	-93.206	-45.014
Resultaat	21.591.753	22.026.749	458.553	429.526	640.509	672.731

Financiële toelichting op programma Sociaal maatschappelijk

Lasten

Voor het programma **Sociaal maatschappelijk** wordt voor 2024 **€520.000,-** extra budget gevraagd. Voor de jaren erna is deze budgetbijstelling respectievelijk **€600.000,-**; **€734.000,-** en **€718.000,-**. Onderstaand is de toelichting gegeven op de belangrijkste afwijkingen van dit programma.

De Sprengen

De vergoeding die altijd betaald werd voor de gymzaal en de houtbewerkingsplaats voor De Sprengen is komen te vervallen. Daarnaast zijn de OZB-kosten verlaagd. Dit resulteert in een totale besparing van €38.000,- (3).

Onderwijsachterstandenbeleid

De uitgaven en inkomsten voor het onderwijsachterstandenbeleid (€257.000,-) zijn naar het SPUK-onderdeel overgeheveld en daarmee uit de reguliere exploitatie gehaald. Daarnaast is er een incidenteel budget voor taalonderwijs toegevoegd (2).

Subsidie Erve IJzerman

Voor 2024 wordt ten behoeve van het Zuivelmuseum een éénmalige subsidie van €30.000,- gevraagd (4).

Cultuurcoach

In het uitvoeringsprogramma van het college is €15.000,- beschikbaar gesteld voor de uitbreiding van het aantal uren van de cultuurcoach. Voorgesteld wordt om de meerkosten van deze ondersteuning structureel in de begroting te verwerken (4).

Erfgoedcommissie

In het uitvoeringsprogramma van het college is €15.000,- beschikbaar gesteld voor de ondersteuning van de Erfgoedcommissie. Voorgesteld wordt om de meerkosten van deze ondersteuning structureel in de begroting te verwerken (4).

Ouderenwerker/verslavingsdeskundige en buurtsportcoaches

In het uitvoeringsprogramma van het college is €173.000,- beschikbaar gesteld voor bovengenoemde functies. In de afgelopen 2 jaar is gebleken dat deze functies zeer belangrijk zijn voor het welzijn binnen de gemeente Heerde. De ouderenwerker draagt bij aan het terugdringen van Wmo-kosten als gevolg van de toenemende vergrijzing. De verslavingsdeskundige vermindert overlast veroorzaakt door drugsproblematiek en de buurtsportcoaches stimuleren de inwoners om meer te gaan bewegen waardoor welvaartsziektes zoals obesitas en diabetes wordt teruggedrongen. Voorgesteld wordt daarom om deze meerkosten voor de uitbreiding van deze functies structureel in de begroting te verwerken (4).

Servicekosten locatie Sportlaan STIP / Transformatiebudget

De servicekosten voor de Sportlaan zijn te hoog geraamd; deze raming kan structureel met €20.000,- worden verlaagd. Tevens is het transformatiebudget met €20.000,- naar beneden bijgesteld. Er resteert hiervoor nog €50.000,- (3).

Jeugdzorg

Als gevolg van de actualisatie van de raamovereenkomst voor de jeugdzorg in natura (ZIN), de prijsindexeringen en de verwachte groei van 5% van het aantal zorgaanvragen wordt voorgesteld om het budget voor deze post structureel met €220.000,- te verhogen. Daartegenover staat dat de PGB-vergoedingen jaarlijks afnemen; dit budget is structureel met €50.000,- verlaagd (3).

Inburgeringsvoorzieningen

De kosten die gemaakt worden voor de inburgeringsvoorzieningen worden vergoed via de SPUK-bijdragen. Daarom zijn zowel de geraamde uitgaven als de inkomsten uit de reguliere exploitatie gehaald. Dit resulteert in een structurele daling van de uitgaven met ruim €150.000,- (2).

Bijstand en minimabeleid

De kosten voor bijstandsverlening, minimabeleid en bijzondere bijstand zijn bijgesteld op basis van de realisatiecijfers uit 2023 verhoogd met de geldende indexering. Totaal is dit een structurele stijging van €258.000,-. Hiertegenover staat de BUIG-uitkering van het Rijk; deze is met €465.000,- (2024) aflopend naar €320.000,- gestegen (3).

Wmo zorg en huishoudelijke hulp en vervoersvoorzieningen

Evenals voor de Jeugdzorg is ook de raamovereenkomst voor de zorg in natura (ZIN) geactualiseerd en geïndexeerd op basis van de huidige indexcijfers. Hierdoor stijgen deze kosten met €84.000,- structureel. De kosten voor de huishoudelijke hulp (AVSLH) stijgen met ingang van 2025 met €160.000,- aflopend naar €100.000,-. Door het afsluiten van een nieuw, scherper geprijsd contract is deze stijging relatief beperkt gelet op de

indexering en toenemende vergrijzing van de bevolking. Tenslotte is er €20.000,- bijgeraamd door een toegenomen vraag naar (elektrische) rolstoelen en scootmobielen (3).

Kostprijsonderzoek Wmo en Jeugd

Binnen de zorgregio wordt momenteel een kostprijsonderzoek naar de tarieven voor Wmo en Jeugd uitgevoerd. De tarieven zullen naar verwachting een forse impact hebben op de financiën van de gemeenten.

Baten

Voorgesteld wordt om de inkomstenkant bij dit programma voor 2024 met **€62.000,-** te verhogen. Voor de jaren erna is deze verhoging respectievelijk **€171.000,-; €93.000,-** en **€45.000,-**. De redenen van deze bijstellingen is uiteengezet in onderstaande tekst.

Onderwijsachterstandenbeleid

De uitgaven en inkomsten voor het onderwijsachterstandenbeleid (€257.000,-) zijn naar het SPUK-onderdeel overgeheveld en daarmee uit de reguliere exploitatie gehaald (2).

Buurtsportcoach en combinatiefunctionaris

De inkomsten voor de sportcoach en combinatiefunctionaris (totaal €139.000,-) vallen eveneens onder een SPUK-vergoeding en zijn daarom naar deze projectadministratie overgeheveld (2).

Inburgeringsvoorzieningen

De kosten die gemaakt worden voor de inburgeringsvoorzieningen worden vergoed via de SPUK-bijdragen. Daarom zijn zowel de geraamde uitgaven als de inkomsten uit de reguliere exploitatie gehaald. Dit resulteert in een structurele daling van de uitgaven met ruim €150.000,- (2).

Bijstand en minimabeleid

De BUIG-uitkering van het Rijk is met €465.000,- (2024) aflopend naar €320.000,- gestegen. Daarnaast is de aflossing van de leenbijstand structureel met €17.000,- verhoogd. Deze verhoging is gebaseerd op realisatiecijfers van de afgelopen jaren (3).

Eigen bijdragen Wmo en reizigersbijdrage

De eigen bijdrage voor de Wmo is voor 2024 éénmalig met €38.000,- verhoogd. De jaren erna is deze verhoging al in de begroting verwerkt. De bijdrage voor de reizigersbijdrage kan structureel met €8.000,- verhoogd worden door het toegenomen aantal reizigers (3).

Ontvangen Subsidies en SPUK

Exploitatie	Realisatie 2024	Bij en aframing 2024 def	Bij en aframing 2025 def	Bij en aframing 2026	Bij en aframing 2027 def
Lasten					
S.24.501 SPUK H30 Lokaal sportakkoord	316	14.724	14.724	11.321	0
S.24.502 SPUK H30 Brede Regeling Combinatiefun	0	101.367	101.367	97.926	0
S.24.503 SPUK H30 Terugdringen Gezondheidsach	0	22.652	22.652	22.642	0
S.24.504 SPUK H30 Kansrijke Start	0	18.122	18.122	22.642	0
S.24.505 SPUK H30 Mentale Gezondheid	0	5.663	5.663	0	0
S.24.506 SPUK H30 Aanpak overgewicht	0	19.820	19.820	0	0
S.24.507 SPUK H30 Valpreventie	0	53.798	53.798	55.473	0
S.24.508 SPUK H30 Leefomgeving	0	11.326	11.326	0	0

Exploitatie	Realisatie 2024	Bij en aframing 2024 def	Bij en aframing 2025 def	Bij en aframing 2026	Bij en aframing 2027 def
S.24.509 SPUK H30 Kansrijke Omgeving - Alcoholpr.	0	2.831	2.831	0	0
S.24.510 SPUK H30 Versterken sociale basis	0	40.773	40.773	30.567	0
S.24.511 SPUK H30 Mantelzorg	0	11.326	11.326	10.189	0
S.24.512 SPUK H30 Een tegen Eenzaamheid	0	11.326	9.061	0	0
S.24.513 SPUK H30 Welzijn op recept	0	10.760	13.025	15.283	0
S.24.514 SPUK H30 Versterking kennis- en adviesfu	0	2.831	2.831	0	0
S.24.515 SPUK H30 Coördinatiekst Regionale aanpak	0	8.268	8.268	0	0
S.24.600 SPUK D8 Onderwijsachterstandenbeleid	175.660	349.308	0	0	0
S.24.601 SPUK G10 wet Inburgering	2.674	122.907	0	0	0
S.24.602 SPUK G13 Onderwijsroute	17.771	18.621	0	0	0
S.24.603 SPUK C92 info digitale overheid	0	18.970	18.970	18.970	0
Totaal	196.420	845.393	354.557	285.013	0
Totaal Lasten	196.420	845.393	354.557	285.013	0
Baten					
S.24.501 SPUK H30 Lokaal sportakkoord	-47.783	-14.724	-14.724	-11.321	0
S.24.502 SPUK H30 Brede Regeling Combinatiefun	-112.154	-101.367	-101.367	-97.926	0
S.24.503 SPUK H30 Terugdringen Gezondheidsach	-27.182	-22.652	-22.652	-22.642	0
S.24.504 SPUK H30 Kansrijke Start	-21.520	-18.122	-18.122	-22.642	0
S.24.505 SPUK H30 Mentale Gezondheid	-7.249	-5.663	-5.663	0	0
S.24.506 SPUK H30 Aanpak overgewicht	-23.784	-19.820	-19.820	0	0
S.24.507 SPUK H30 Valpreventie	-58.630	-53.798	-53.798	-55.473	0
S.24.508 SPUK H30 Leefomgeving	-13.257	-11.326	-11.326	0	0
S.24.509 SPUK H30 Kansrijke Omgeving - Alcoholpr.	-3.397	-2.831	-2.831	0	0
S.24.510 SPUK H30 Versterken sociale basis	-40.773	-40.773	-40.773	-30.567	0
S.24.511 SPUK H30 Mantelzorg	-13.591	-11.326	-11.326	-10.189	0
S.24.512 SPUK H30 Een tegen Eenzaamheid	-13.591	-11.326	-9.061	0	0
S.24.513 SPUK H30 Welzijn op recept	-12.006	-10.760	-13.025	-15.283	0
S.24.514 SPUK H30 Versterking kennis- en adviesfu	-2.831	-2.831	-2.831	0	0
S.24.515 SPUK H30 Coördinatiekst Regionale aanpak	-10.283	-8.268	-8.268	0	0

Exploitatie	Realisatie 2024	Bij en aframing 2024 def	Bij en aframing 2025 def	Bij en aframing 2026	Bij en aframing 2027 def
S.24.600 SPUK D8 Onderwijsachterstandenbeleid	-170.324	-349.308	0	0	0
S.24.601 SPUK G10 wet Inburgering	-165.295	-122.907	0	0	0
S.24.602 SPUK G13 Onderwijsroute	-1.486	-18.621	0	0	0
S.24.603 SPUK C92 info digitale overheid	0	-18.970	-18.970	-18.970	0
Totaal	-745.137	-845.393	-354.557	-285.013	0
Totaal Baten	-745.137	-845.393	-354.557	-285.013	0
Resultaat	-548.717	0	0	0	0

Financiële toelichting ontvangen subsidies

4. Bedrijfsvoering

Toelichting op programma Bedrijfsvoering

De gemeente is een betrouwbare rentmeester van de publieke middelen. Uitgangspunt is dat de exploitatie op orde is om jaarlijks te kunnen voldoen aan de voorwaarde van een sluitende begroting. Naast financiën en de financiële uitvoering van het Grondbeleid, vallen onder dit programma de gemeentelijke organisatie, de accommodaties voor gemeentebestuur en ambtelijke organisatie, burgerzaken, het streekarchivariaat, basisregistraties, informatisering en automatisering en elektronische dienstverlening.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024 incl wijz	Bij en aframing 2024 def	Bij en aframing 2025 def	Bij en aframing 2026	Bij en aframing 2027 def
Lasten						
Financien	268.500	97.089	-195.589	-759.757	500.000	500.000
Streekarchivariaat	67.394	160.854	0	25.000	25.000	25.000
Totaal Lasten	335.894	257.943	-195.589	-734.757	525.000	525.000
Baten						
Financien	-715.104	-61.879	0	0	838.477	1.675.133
Totaal Baten	-715.104	-61.879	0	0	838.477	1.675.133
Resultaat	-379.210	196.064	-195.589	-734.757	1.363.477	2.200.133

Financiële toelichting programma Bedrijfsvoering

Lasten

Voor 2024 worden de uitgaven bij het programma **Bedrijfsvoering** met **€196.000,-** naar beneden bijgesteld. Voor 2025 is deze neerwaartse bijstelling **€735.000,-**. Voor de jaren erna worden de uitgaven met **€525.000,-** verhoogd. Hieronder zijn deze budgetbijstellingen toegelicht.

Streekarchief

In 2025 zal het Streekarchief Epe, Heerde, Hatterm worden samengevoegd met het Streekarchief Noord West Veluwe. Het streekarchief gaat verder onder de nieuwe naam NOVA. Op basis van de concept begroting van Streekarchief NOVA zijn de kosten voor het streekarchief €25.000,- hoger dan wat hiervoor nu in de begroting is opgenomen (1).

Begrotingssaldi vorige meerjarenraming / taakstelling herverdeeffect gemeentefonds

Voor de jaren 2024 en 2025 zijn de positieve begrotingssaldi teruggeboekt omdat er anders geen nieuwe begrotingssaldi kunnen worden bepaald. Voor deze jaren bedroegen deze saldi respectievelijk €97.000,- en □€910.000,-. Tevens is de taakstelling voor het herverdeeffect gemeentefonds teruggeboekt. Voor 2025 is dit een bedrag van €200.000,-; voor de jaren erna is hiervoor €500.000,- opgenomen (3).

Uitvoeringsprogramma college

Bij deze voorjaarsnota is er voor 2024 en 2025 respectievelijk €99.000,- en €50.000,- aan budget toegevoegd dat betrekking heeft op het uitvoeringsprogramma van het college. Voor Dit budget wordt verrekend met de stelpost die bij dit onderdeel is opgenomen (5).

Baten

De bijstellingen in de jaren 2026 en 2027 van **€838.000,-** en **€1.675.000,-** betreffen de negatieve begrotingssaldi uit de vorige meerjarenraming. Deze saldi zijn teruggeboekt zodat er een nieuw zuivere saldi kunnen worden bepaald (3).

Overzicht overhead

Toelichting op product Overhead

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024 incl wijz	Bij en aframing 2024 def	Bij en aframing 2025 def	Bij en aframing 2026	Bij en aframing 2027 def
Lasten						
Huisvesting	562.418	535.975	114.000	97.000	22.000	-3.000
Facilitair	242.956	262.070	0	-45.000	-45.000	-45.000
Personeel en Organisatie	5.926.464	6.138.512	50.000	-55.000	-55.000	-58.150
ICT	6.162.260	2.314.356	0	-133.445	9.286	23.873
Financiën	155.839	99.080	41.000	22.000	22.000	22.000
Elektronische dienstverlening	91.555	103.473	0	0	0	0
Overheadtoerekening	396.347	438.148	0	0	0	0
Totaal Lasten	13.537.839	9.891.614	205.000	-114.445	-46.714	-60.277
Baten						
Huisvesting	-20.000	-20.000	0	0	0	0
Personeel en Organisatie	-715.279	-311.930	0	0	0	0
ICT	-3.951.191	-69.330	0	0	0	0
Financiën	-20.884	0	0	0	0	0
Overheadtoerekening	-396.347	-438.147	0	0	0	0
Totaal Baten	-5.103.701	-839.407	0	0	0	0
Resultaat	8.434.138	9.052.207	205.000	-114.445	-46.714	-60.277

Financiële toelichting op onderdeel Overhead

Lasten

Bij het onderdeel **Overhead** wordt voorgesteld om voor 2024 **€205.000,-** bij te ramen. Voor de jaren erna wordt er afgeraamd respectievelijk **€114.000,-; €47.000,- en €60.000,-**. Deze budgetaanpassingen zijn onderstaand toegelicht.

Raadhuis, gemeentekantoor en gemeentewerf

Voor bovenstaande gebouwen moet er dit jaar en de komende jaren noodzakelijk onderhoud worden uitgevoerd. Dit onderhoud varieert van het herstel van de bliksembeveiliging (diefstal), tot het upgraden van toegangscontrole en het verhelpen van (dak)lekkages. Voor dit jaar wordt hiervoor €114.000,- gevraagd en voor de jaren 2025 en 2026 €100.000,- respectievelijk €25.000,-. Deze kosten kunnen worden gedekt door een onttrekking uit de reserve gebouwen (2).

Facilitair

De budgetten van Facilitair zijn allemaal opnieuw herijkt en waar mogelijk naar beneden bijgesteld. In totaal wordt er structureel €45.000,- afgeraamd op de posten abonnementen, portokosten, print- en kopieerkosten en telefoonkosten. Dit is mogelijk doordat er nieuwe/goedkopere contracten zijn afgesloten voor de kopieerapparaten en telefoons en doordat er steeds minder post wordt verstuurd (3).

Werving & selectie

Als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt en het toegenomen personeelsverloop is er meer geld nodig om het personeelsbestand op peil te houden. De verwachting is dat deze meerkosten voor 2024 €50.000,- bedragen; voor de jaren daaropvolgend wordt een verhoging van het budget van €30.000,- gevraagd (3).

Opleiding & ontwikkeling

Het budget voor opleiding & ontwikkeling is structureel met €75.000,- verlaagd met ingang van 2025. Deze budgetverlaging is gebaseerd op de gemiddelde onderuitputting in de afgelopen jaren. Voor 2024 is er nog extra budget nodig voor de organisatiebrede trainingen die worden gegeven voor projectmatig werken (3).

Automatisering & Informatisering

Het budget voor de automatiseringskosten is bijgesteld conform de begroting van de Bedrijfsvoeringsorganisatie H2O. Voor 2025 kan er €133.000,- worden afgeraamd omdat er nog een restantbudget beschikbaar was. Voor 2026 zijn deze kosten gestegen met €9.000,-; voor 2027 wordt er kostentoeename van €24.000,- voorzien. De informatiseringskosten (CIO-office) zijn lager doordat de kapitaallasten voor het M2A-project bij de Jaarstukken 2023 ten laste van een bestemmingsreserve zijn gebracht. (1).

Accountantskosten

De kosten voor de accountant zijn naar verwachting voor 2024 €41.000,- hoger door meerwerk veroorzaakt door SISA- en rechtmatigheidsverantwoordingen en subsidiecontroles. Voor de komende jaren wordt een toename van €22.000,- verwacht van deze kosten (3).

Baten

Geen mutaties.

Investering

Exploitatie	Begroting 2024 incl wijz	Totaal uitgave	Restant investering	Bij en aframing 2024
-------------	-----------------------------	----------------	---------------------	----------------------

Toelichting investering

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn vrij besteedbare inkomsten zonder vooraf bepaald bestedingsdoel. Conform de nieuwe richtlijnen worden deze budgetten nu onder een separaat hoofdstuk opgenomen (voorheen programma 2 Financiën, Economie en grote projecten). De inkomsten die tot dit onderdeel behoren zijn de Algemene Uitkering en overige uitkeringen uit het gemeentefonds, OZB, Precariobelasting, Toeristenbelasting, bespaarde rente over het Eigen Vermogen en ontvangen rentes en dividenden.

De uitgaven die bij dit onderdeel zijn opgenomen hebben betrekking op de inning en verwerking van bovengenoemde inkomsten.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024 incl wijz	Bij en aframing 2024 def	Bij en aframing 2025 def	Bij en aframing 2026	Bij en aframing 2027 def
Lasten						
Algemene dekkingsmiddelen	822.277	875.780	50.000	0	0	0
Totaal Lasten	822.277	875.780	50.000	0	0	0
Baten						
Algemene dekkingsmiddelen	-42.836.361	-44.071.488	-1.449.544	-534.584	-506.204	-1.083.771
Totaal Baten	-42.836.361	-44.071.488	-1.449.544	-534.584	-506.204	-1.083.771
Resultaat	-42.014.084	-43.195.708	-1.399.544	-534.584	-506.204	-1.083.771

Financiële toelichting op onderdeel Algemene dekkingsmiddelen

Lasten

Proceskosten WOZ

Voorgesteld wordt om de raming voor het onderdeel **Algemene dekkingsmiddelen** voor 2024 met **€50.000,-** te verhogen. Dit betreft een verhoging voor de proceskosten WOZ; deze zijn fors gestegen door het toegenomen aantal WOZ-bezwaren (3).

Baten

De inkomsten kunnen bij dit onderdeel naar boven worden bijgesteld. Deze (forse) stijgingen bedragen **€1.450.000,-** voor 2024, **€535.000,-** voor 2025, **€506.000,-** voor 2026 en **€1.084.000,-** voor 2027. De toelichtingen van deze afwijkingen zijn hieronder opgenomen.

Algemene uitkering

Na doorrekening van de Septembercirculaire 2023 kan de raming voor de Algemene Uitkering naar boven worden bijgesteld. Voor de jaren 2024 t/m 2026 is deze bijstelling jaarlijks globaal €500.000,-; voor 2027 is dit €994.000,- (1).

Rente-inkomsten

Het is de verwachting dat er dit jaar €750.000,- aan rentevergoeding wordt ontvangen. Door de hoge rentestand wordt er relatief veel geld ontvangen over het openstaande saldo bij de bank en de schatkist (3).

OZB-inkomsten

De inkomsten voor de OZB zijn als gevolg van areaaluitbreiding verhoogd met €35.000,- voor 2025 oplopend naar €100.000,- voor 2028 (3).

Onvoorzien

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024 incl wijz	Bij en aframing 2024 def	Bij en aframing 2025 def	Bij en aframing 2026	Bij en aframing 2027 def
Lasten						
7. Onvoorzien	0	50.000	0	-20.000	-20.000	-20.000
Totaal Lasten	0	50.000	0	-20.000	-20.000	-20.000
Resultaat	0	50.000	0	-20.000	-20.000	-20.000

Financiële toelichting op onderdeel Onvoorzien

Lasten

Onvoorzien

De post Onvoorzien is, gelet op de bestedingen van de afgelopen jaren, vanaf 2025 met €20.000,- afgeraamd. Er resteert nu nog een budget voor in ieder geval 3 onverwachte gebeurtenissen (3).

Financiële kaders

Financiële kaders

In dit hoofdstuk worden de richtlijnen en kaders geformuleerd die van belang zijn voor de financieel-technische afbakening van de op te stellen Programmabegroting 2025-2028. Deze richtlijnen en kaders zijn, gelet op de hanteren bestendige gedragslijn, gelijk aan vorig jaar afgezien van een actualisatie of geringe aanpassing (aangegeven).

In diverse regelingen, plannen, besluiten en verordeningen is het financieel beleid van de gemeente Heerde geregeld. Hieronder volgt een opsomming van deze financiële beleidsstukken:

Verordeningen en financieel beleid;

- De financiële verordening gemeente Heerde 2023 (art. 212 Gemeentewet);
- De controleverordening gemeente Heerde 2023 (art. 213 Gemeentewet);
- De verordening op de doelmatigheid- en doeltreffendheidsonderzoeken (art. 213a Gemeentewet);
- Het controleprotocol van de accountant;
- Het (intern) controleplan;
- Het treasurystatuut gemeente Heerde 2021;
- De nota reserves en voorzieningen 2022;
- Het besluit op de inrichting en werkwijze van de ambtelijke organisatie;
- Het mandaatbesluit;
- Het besluit aanwijzing productverantwoordelijken;
- Het inkoop- en aanbestedingsbeleid.

Aanverwante zaken zijn of worden geregeld in:

- Het subsidiebeleid;
- Het accommodatiebeleid;
- De begraafverordening;
- De legesverordening;
- De belastingverordening;
- De rioleringsverordening;
- De afvalstoffenverordening;
- Diverse beheer- en uitvoeringsplannen;
- Diverse exploitatieopzetten en calculaties.

Daarnaast is de perspectiefnota kaderstellend voor de begrotingsvoorbereiding. In de diverse programma's zijn de budgetten bijgesteld op basis van realistische ramingen. Hierbij is een uitsplitsing gemaakt in: 'harde onvermijdbare claims', 'claims met dekking', 'realistisch ramen', 'overige claims' en claims die gelinkt zijn aan het uitvoeringsprogramma.

Technische uitgangspunten

Onvoorzien

Onvoorzien wordt geraamd over het geheel van de begroting en niet per programma. Hiervoor wordt voor de periode 2025-2028 een bedrag van €30.000,- per jaar opgenomen.

Deze post wordt alleen gebruikt voor onvermijdbare en onvoorzienbare gebeurtenissen. Andere gevallen worden als nieuw beleid meegenomen in de voorbereiding van de begroting van het volgende jaar of worden verwerkt in de voor- of najaarsnota van het betreffende jaar.

Het college kan voor bovengenoemde uitgaven putten uit de post Onvoorzien tot maximaal €10.000,- per gebeurtenis. Wel verplicht zij zich om hierover te rapporteren bij de bestuursrapportages (voor- of najaarsnota). Bij iedere bestuursrapportage wordt ook een staat gemaakt waarbij de mutaties afzonderlijk worden opgenomen met daarbij de beginstand en de eindstand. Onvoorzien is een apart onderdeel bij de rekening en de begroting.

Algemene uitkering

De hoogte van de Algemene Uitkering [1] kent een aantal bijstelmomenten; waarbij de meicirculaire en septembercirculaire de belangrijkste zijn. Deze Voorjaarsnota 2024 / Perspectiefnota 2025-2028 is gebaseerd op de Septembercirculaire 2023. De Programmabegroting 2025-2028, die in het najaar wordt opgesteld, is gebaseerd op de Meicirculaire 2024.

Lokale belastingen, heffingen en tarieven

De OZB-opbrengst wordt verhoogd met de areaaluitbreiding; vervolgens wordt de indexering toegepast die in de Meicirculaire 2024 is opgenomen (nationale consumentenprijsindex).

Uitgangspunt bij de calculatie van heffingen, rechten, leges, huren en tarieven is de kostendekkendheid hiervan. Voor de afvalstoffenheffing, de rioolrechten en de begrafenisrechten geldt een kostendekkendheid na verwerking van de compensabele BTW.

De leges zijn in principe kostendekkend (in meerjarenperspectief) voor categorieën van vergunningen en diensten. Het gaat hierbij om de volgende categorieën:

- Bouwen, wonen en milieu;
- APV en bijzondere wetten;
- Bestuur- en burgerzaken.

Voor de overige tarieven geldt hetzelfde uitgangspunt.

Inzet reserves voor de kostendekkende exploitaties

In de financiële verordening van de gemeente Heerde is geregeld dat de werkelijke exploitatiesaldo's van de kostendekkende exploitaties van riolering, reiniging en begraven gemuteerd worden met de bijbehorende reserve of voorziening.

Bij het opstellen van de Programmabegroting 2025-2028 wordt uitgegaan van een verhoging van de opbrengsten van alle lokale heffingen en tarieven waaronder leges en marktgelden, tarieven van gymzalen, sporthallen en zwembad zoals vermeld staat in de Meicirculaire 2024 (nationale consumentenprijsindex).

De opbrengst van de toeristenbelasting wordt verantwoord op het product Toerisme & Recreatie. Hierdoor wordt de relatie tussen de gemaakte kosten voor toerisme en recreatie en de ontvangen opbrengst beter zichtbaar. Het tarief voor 2025 en de jaren erna is vastgesteld op €1,50 per overnachting. Voor de indexering van de uitgaven 2025-2028 wordt ook uitgegaan van het percentage dat vermeld staat in de Meicirculaire 2024 (nationale consumentenprijsindex).

De salarissen voor 2025 worden geraamd op basis van de realisatie. Hierbij wordt rekening gehouden met de indexering conform de Meicirculaire 2024 (loonvoet sector overheid).

Uitzonderingen:

- Subsidiëring aan professionele instellingen met personeelskosten die meer dan 60% van de totale kosten uitmaken worden geïndexeerd voor het indexeringspercentage conform Meicirculaire 2024 (overheidsconsumptie/loonvoet sector overheid). Onder 'professioneel' worden die organisaties verstaan die door minstens één betaalde professional in dienst van de betreffende organisatie worden aangestuurd;
- Voor de overige gesubsidieerde instellingen vindt geen loon- en prijscompensatie plaats met uitzondering van de subsidie voor stichting het Berghuizer zwembad en de Bibliotheek Noord Oost Veluwe; deze bijdragen worden geïndexeerd conform Meicirculaire 2024 (nationale consumentenprijsindex);
- Bij een aantal uitgaven is er sprake van een afwijkende prijsontwikkeling die niet of nauwelijks beïnvloedbaar is; dit geldt vooral bij contracten die voor langere perioden zijn afgesloten. Dit zijn o.a. uitgaven voor verzekeringen, energie, bouwkundig onderhoud en schoonmaak;
- Bij gemeenschappelijke regelingen hebben we als gemeente een klein aandeel in de besluitvorming en dus ook in de afspraken die gemaakt worden t.a.v. de indexeringen. De gemeentelijke bijdragen die deze organisaties ramen worden daarom overgenomen in de eigen gemeentelijke begroting;
- De methode van renteberekening over de boekwaarden is voorgeschreven in de notitie Grondbeleid 2023. Alleen de daadwerkelijk betaalde rente over het vreemd vermogen mag worden toegerekend aan de grondexploitaties. De disconteringsvoet is vanaf 2016 bepaald op een vast landelijk rentepercentage van 2%. Dit percentage wordt gebruikt voor het contant maken van de grondexploitatieberekeningen en voor het treffen van een eventuele verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties.

Financiering

De financieringsmiddelen van de gemeente Heerde bestaan uit 2 componenten; eigen vermogen (reserves) en vreemd vermogen (leningen). Het grootste deel van het vreemde vermogen is aangetrokken in de vorm van langlopende geldleningen. Hiervoor wordt de werkelijk te betalen rente geraamd. Voor het deel van het vreemde vermogen waarvoor (nog) geen langlopende lening is afgesloten (financieringstekort), wordt een rentepercentage van 3% gehanteerd. Voor nieuwe investeringen > €100.000,- die annuïtair worden afgeschreven wordt een rentepercentage van 2,00% toegepast. Voor de overige investeringen < €100.000,- geldt een rentepercentage van 0,25%. Deze investeringen worden lineair afgeschreven. Over het eigen vermogen wordt geen rente berekend.

Huren

Uitgangspunt bij de huren is een marktconforme huurprijs. Dit is aan de orde bij nieuwe verhuur of bij verlenging van aflopende contracten. Voor bestaande huur- en erfpachtovereenkomsten geldt een verhoging / indexering zoals vastgelegd in de desbetreffende overeenkomsten. Wanneer geen indexering is opgenomen dan geldt de algemene huurstijging (landelijke richtlijnen).

Doeluitkeringen

De uitvoering van taken in medebewind, waarvoor een doeluitkering wordt verstrekt, worden voor zover mogelijk binnen het door het rijk beschikbare budget uitgevoerd.

Loonkosten

De loonsom wordt berekend op basis van de feitelijke loonkosten van de formatie zoals deze in het formatieplan (conform salarisstaat/staat B) is opgenomen. Vacatures worden geraamd op het maximum van de functieschaal.

Vervanging tijdens ziekte

Het budget voor vervanging tijdens ziekte wordt structureel geraamd op 2% van de loonsom. Hiermee is vervanging van langdurige ziekte en vervanging bij zwangerschap niet volledig maar wel voor een belangrijk deel afgedekt. Kortdurend verzuim wordt in principe door collega's opgevangen, behalve als de dienstverlening direct in het geding is (bijv. receptie). Het streven is om het totale ziekteverzuimpercentage onder de 4% te brengen en te houden.

Externe inhuur

Externe inhuur kan plaatsvinden wanneer hier incidentele baten (o.a. projecten) tegenover staan. Daarnaast kan het noodzakelijk zijn in te huren bij pieken of bij ziekte zoals hierboven al is aangegeven. Overige noodzakelijk geachte inhuur kan binnen de loonsom worden opgevangen indien er ruimte in de begroting ontstaat door onderuitputting van de loonsom als gevolg van vacatures. Het management beschouwt de hierboven genoemde bronnen als één geheel. Zo kan soms gekozen worden voor overuren, soms voor tijdelijke contracten en soms voor inhuur. Aan het eind van het jaar kan het zijn dat er een overschrijding op externe inhuur is en een onderuitputting op ziektevervanging en/of de loonsom. Het totaal van de drie posten (loonsom, ziektevervanging en incidentele baten) moet dekking geven voor het totaal van de kosten van eigen personeel en inhuur. Bij de jaarstukken wordt een overzicht opgenomen van de werkelijke loonkosten zowel van intern al extern personeel, afgezet tegen de raming.

Training en opleiding

Voor training en opleiding wordt een structureel budget geraamd van ongeveer €200.000,-. Het budget hiervoor wordt centraal geraamd.

Productieve uren en het uurtarief

Uren worden verantwoord op de diverse producten. Het totaal aantal direct productieve uren wordt geraamd op 1.420 per formatieplaats (fte).

Daarnaast worden er uren van eigen personeel toegeschreven aan bouwgrondexploitaties, investeringen, kostendekkende exploitaties (riolering, reiniging en begraven) en aan werken voor derden.

Werken voor derden

Bij werken voor derden (bijv. aanleg uitrit) gaat het om uitvoering van taken die niet noodzakelijkerwijs door de gemeente hoeft te worden gedaan. Deze werken kunnen ook door een private partij worden uitgevoerd. Hierdoor zal ook uit het oogpunt van oneerlijke concurrentie, een commercieel tarief worden berekend. In de praktijk betekent dit een toeslag van 10% op het uurtarief plus overheadkosten.

Risico's

Bij de opstelling van de begroting wordt rekening gehouden met risico's en onzekerheden. Zoveel mogelijk wordt geprobeerd om budgetten zo juist mogelijk te ramen. Wanneer uitgaven of inkomsten een hoge mate van onzekerheid hebben worden deze als risico opgenomen in de top 10 risico's van de paragraaf Weerstandsvermogen.

[1] Uitkering uit het gemeentefonds die gekoppeld is aan de uitgaven van het rijk.

Technische uitgangspunten grondexploitatie

Rente

Op basis van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) wordt het werkelijke rentepercentage opgenomen. Deze wordt jaarlijks door de afdeling Financiën berekend. Dit rentepercentage wordt gebruikt voor zowel de negatieve rente (rente over de kosten) als de positieve rente (rente over de opbrengsten). In de toekomst mag weer het

renteomslag percentage worden toegepast. Dit percentage kan dan afwijken van de werkelijke rente.

Disconteringsvoet

In het BBV is een vaste disconteringsvoet van 2% opgenomen. De disconteringsvoet is het percentage wat gebruikt wordt bij de berekening van de eindwaarde naar de contante waarde. Het BBV eist dat de discontering gelijk moet zijn aan het lange termijn gemiddelde inflatiepercentage van de Europese Centrale Bank en het gemiddelde van een historische tijdsreeks. In november 2021 heeft de ECB een analyse uit laten voeren, waaruit gebleken is dat de inflatie op lange termijn nog niet dusdanig is dat de disconteringsvoet moet worden bijgesteld. Voor de disconteringsvoet in de grondexploitaties blijft vooralsnog ook het percentage van 2% gelden.

Kosten- en opbrengstenstijging

Bij het vaststellen van de parameters kostenstijging en opbrengstenstijging wordt aansluiting gezocht bij de Outlook Grondexploitaties 2023 van Metafoor Ruimtelijke Ontwikkeling. Dit adviesbureau stelt jaarlijks een advies op voor het toepassen van de parameters kosten- en opbrengstenstijging. Hierbij gebruikt Metafoor de meest recente jaarcijfers en prognoses van een aantal toonaangevende instanties, de meest recente marktinformatie en de gegevens uit de goed gevulde eigen database. De voorgestelde parameters zijn opgedeeld in verschillende categorieën: bedrijventerrein, kantoren en top-, midden- en basiswoningmarktgebied. Ook wordt er een minimaal en een maximaal percentage aangegeven.

Beleidsmatige uitgangspunten

Rolverdeling

De begroting wordt voorbereid door de medewerkers die aangewezen zijn als P&C-aanspreekpunten.

De afdelingsmanagers hebben hierin een coördinerende rol voor het betreffende programma en bespreken deze met de betreffende portefeuillehouder(s). Uiteraard kijkt de concerncontroller mee. De coördinatie op de planning en ondersteuning wordt verzorgd door de financieel adviseurs. Het MT bepaalt of de inhoud van de begroting zodanig is, dat deze met het college kan worden besproken en is integraal verantwoordelijk voor de toepassing van de in deze nota genoemde uitgangspunten.

Primitieve begroting

De basis voor de primitieve begroting[1] 2025 is de meerjarenraming die bij de begroting van 2024 is vastgesteld. De jaarschijf 2028 wordt hieraan toegevoegd. De richtlijnen en kaders die in dit hoofdstuk worden genoemd, moeten hierin worden verwerkt. Daarnaast wordt er rekening gehouden met niet beïnvloedbare stijgingen. Deze doen zich vooral voor bij bijvoorbeeld (meerjarige) contracten. Niet beïnvloedbare stijgingen worden tot bestaand beleid gerekend. Hierbij gaat het om:

- Belastingen en verzekeringen;
- Energieprijzen e.d.;
- Doorlopende overeenkomsten;
- Vastgestelde begrotingen van gemeenschappelijke regelingen.

In de primitieve begroting worden tevens de begrotingsaanpassingen als gevolg van raadsbesluiten tot en met 8 juli 2024 (incl. Voorjaarsnota 2024) verwerkt.

Structureel sluitende begroting

Uitgangspunt is een begroting waarvan de structurele uitgaven en inkomsten in het begrotingsjaar 2025 minimaal in evenwicht zijn of een positief saldo vertonen. Een sluitend meerjarenperspectief waarbij het begrotingsjaar 2028 in evenwicht is is eveneens toegestaan. Eén of meerdere tekorten in de begrotingsjaren 2026-2027 is

daarbij geen probleem. Er moet dan echter wel (incidentele) dekking worden gevonden om deze tekorten op te vangen. Incidentele uitgaven en inkomsten worden niet meegerekend. Van deze posten wordt een apart overzicht gemaakt. Dit overzicht maakt deel uit van de programmabegroting.

Een structureel sluitende begroting en een tijdige aanlevering van de stukken resulteert in repressief toezicht[2] door de provincie. Wanneer aan 1 of beide voorwaarden niet wordt voldaan dan geldt er preventief[3] toezicht. Het gevolg hiervan is dat de begroting en de begrotingswijzigingen eerst moeten worden goedgekeurd door de provincie voordat tot uitvoering mag worden overgegaan.

Beleidsruimte: nieuw voor oud

Voor nieuw beleid geldt dat er een integrale afweging moet kunnen plaatsvinden. Dit betekent dus dat de afweging en prioritering voor nieuw beleid gemaakt moet worden voorafgaand aan het begrotingsjaar. Het is onwenselijk en ongebruikelijk om gedurende het jaar voorstellen voor nieuw beleid te behandelen. Uitgangspunt is "nieuw beleid voor oud beleid", oftewel geen verhoging van de structurele lasten.

Voor nieuwe investeringen geldt dezelfde integrale afweging. Ook deze worden in samenhang beoordeeld. Om een goede afweging te kunnen maken, moet er voor iedere investering een afzonderlijke onderbouwing worden gegeven voor nut, noodzaak en kosten. Tevens moet worden aangegeven wat de consequenties zijn wanneer de geplande investering niet doorgaat.

De kapitaallasten (afschrijving en rente) voor nieuwe investeringen worden het 1e jaar voor 1/3 deel in de begroting opgenomen.

Voor alle investeringen geldt een minimum grensbedrag van €10.000,-. Aanschaffingen met een lager bedrag worden direct in de exploitatie geraamd; hierop wordt niet afgeschreven.

Investerings < dan €100.000,- worden lineair afgeschreven; investeringen > dan €100.000,- worden afgeschreven op annuïteitenbasis[4].

[1] Begroting zoals die is vastgesteld door de gemeenteraad voorafgaand aan het begrotingsjaar.

[2] Mildste vorm van toezicht; de gemeente kan zonder voorafgaande goedkeuring van de Provincie de begroting en de begrotingswijzigingen uitvoeren.

[3] Vorm van toezicht waarbij de Provincie de begroting en begrotingswijzigingen van de gemeente vooraf moet goedkeuren. Wanneer deze goedkeuring er niet is dan mag het gemeentebestuur geen uitgaven doen.

[4] Conform financiële verordening gemeente Heerde 2023.